

Kajsa Tönnesson
Chef Havsmiljöinstitutet
Box 260
2017-06-14, dnr 13/18
SE-405 30 Göteborg
Tel +46 31 7861259
kajsa.tonnesson@havsmiljoinstitutet.se

Havs- och Vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se
DNR: 1308-17

Remissyttrande:

“Remiss gällande revidering av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön”

Dnr 1308-17

Havsmiljöinstitutet har granskat innehållet i remissen ”Revidering av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Speciellt fokus har lagts på att granska ändringar rörande allmänna delar, samt biologiska och kemiska kvalitetsmoment (näringssämnen) i kustvatten.

Granskningen av de föreslagna ändringarna föranleder inga avgörande invändningar. Som en konsekvens av WATERS arbete innehåller förslaget ett antal förbättringar med avseende på de flera biologiska kvalitetsfaktorer i inlandsvatten och växtplankton i kustvatten. Vidare har man inkorporerat en del ändringar vad gäller näringssämnen i kustvatten vilka sannolikt också kommer att leda till förbättrade bedömningar. Däremot kanske man kan hysa vissa invändningar över vilka ändringar som inte finns med i förslaget. Speciellt gäller detta att WATERS rekommendationer gällande modifierat bottenfaunaindex och indikatorer för makrovegetation som inte kunnat implementeras i tid (se specifik kommentar nedan). Samtidigt inser vi att revisionerna är komplicerade och att de också förutsätter interkalibrering med andra länder.

Inom ramen för vårt arbete har det inte varit möjligt att engagera personal med specialkunskaper inom SFÄ. Trots detta bedömer vi det som positivt att det tillförs ytterligare indikatorer för kemisk status. Förhoppningsvis kan detta leda till en bättre och mer integrerad bedömning av vattenstatus. Havsmiljöinstitutet arbetar för närvarande tillsammans med SLU och SMHI med utvecklingen av ett bedömningsverktyg som skall stödja Länsstyrelsernas arbete med statusklassningen. Även om SFÄ inte just nu ingår i detta arbete bör visionen vara att på sikt integrera även dessa delar i den samlade bedömningen. Detaljerade kommentarer på berörda delar av remissen återfinns nedan.

Ärendet har granskats av Mats Lindegarth (Havsmiljöinstitutet/Centrum för Hav och Samhälle vid Göteborgs universitet) samt (Siv Huseby och Joakim Ahlgren vid Umeå Marina Forskningscentrum).

Kommentarer på missiv

- I fotnot 2 på sidan 5 hänvisas till en sida där underlag där det anges att underlag för revisionerna skall kunna återfinnas. Det är oklart vilka dokument som avses.
- Förtydligandet om "Grupp av ytvattenförekomster, 2 §" är bra och välbehövligt.

Kommentarer på Bilaga 1

- Normaliseringen av indikatorerna för växtplankton som beskrivs på sidan 9 där "EK-värden för varje parameter normaliseras till en skala där gränserna för hög/god, god/måttlig, måttlig/otillfredsställande och otillfredsställande/dålig är 0,8, 0,6, 0,4 respektive 0,2 genom styckvis linjär transformering..." kunde med fördel genomförts för alla kvalitetsfaktorer och indikatorer. Pågående arbete med utveckling av ett bedömningsverktyg har i och för sig detta inbyggt, men en enhetlig skala där ett EK-värde alltid motsvarar samma status skulle vara mycket bra i kommunikativt syfte och behövs även för sammanvägning av indikatorer och parametrar.
- Det är positivt att kväve och fosfor först vägs ihop, men metodiken som beskrivs på sidorna 64-66 för hur näringsämnen i kustområden skall sammanvägas är mycket snåriga. Varför behöver det vara så? I enlighet med föregående kommentar borde de kunna skalas om och sammanvägas hierarkiskt så som föreslogs i WATERS rapporter om sammanvägd bedömning.
- Det är bra att provtagningsperiod för växtplankton har ändrats från juni-augusti till juli-augusti. Det är också bra att interkalibreringar gjorts med hänsyn på referensvärden. Dock är det oklart om referensvärden också har setts över med hänsyn till ändrad provtagningsperiod. För flera områden är referensvärden oförändrade. Dessutom saknas tabell 3.3 vilket vi tolkar som att dessa värden (referensvärden för växtplankton biovolym) också är oförändrade.
- Vi anser att siktdjup inte ska användas som en indikator för övergödning i Bottniska viken då humus oftast är det som påverkar siktdjupet mest. I de fall siktdjup ändå ska användas borde samma provtagningsperiod som växtplankton/klorofyll a gälla.
- För krav på underlag för närsalter bör provtagningsperiod för vinter och sommar specificeras. Detta var tidigare specificerat i tabellerna, men är nu borttaget. November bör inte vara med som valbar vintermånad för närsalter. Sommar får gärna följa samma period som för växtplankton för att provtagning kan samordnas enklare.
- När det gäller syrebalans i kustvatten och vatten i övergångszon behöver meningen under rubriken 3.1. Kvalitetsfaktor ändras. Nu står det "Syrebalans i sjöar ska klassificeras enligt avsnitt 3.3 och utifrån klassgränserna i tabell 3.1, 3.2 och 3.3." Vi antar att det ska stå kustvatten och vatten i övergångszon i stället för sjöar. Det är bra att det går att mäta syre med syresensor. Vi tycker dock att kraven på underlagsdata är orimliga och kommer innebära att innebär få vattenförekomster kommer ha tillräckligt

många mätningar från tillräckligt många djup för att data ska kunna användas. Särskilt med tanke på att det inte framgår i klassificeringsförfarandet när data från annat än djupvattnet ska användas. Vad som definieras som bottenvatten skiljer sig mellan svenska undersökningstyperna (mindre än 0.5m från botten) och enligt HVMFS (<1m).

- Inga förändringar av bentiska indikatorer i kustvatten. Som nämnts ovan kan man känna en viss besvikelse över att föreslagna ändringar gällande modifierat bottenfaunaindex (BQI) för västerhavet såväl som för Östersjön inte kunnat implementeras. Dessutom kvarstår ett makrofytindex (MSMDI) som av alla experter anses okänt, samtidigt som vi inte har någon indikator för tillståndet för områden beväxta med ålgräs på exempelvis västkustens mjukbottnar. Förhoppningsvis är bristen på reviderade indikatorer inte ett uttryck för att man anser de bentiska indikatorerna vara oviktiga i framtiden. Det antyds i remissversionen av kommande vägledning att det är "...rimligt att i första hand använda växtplankton för att verifiera en näringspåverkan..." och att "...de [bottenfauna och makrovegetation] kan användas för statusklassificering, men att det bör ske med försiktighet." Även om WATERS inte kunde presentera fullödiga bedömningsgrunder för nämnda exempel, fanns det tydliga rekommendationer som med en relativt liten insats skulle kunna omvandlats till mer användbara bedömningsverktyg än vad vi nu har (åtminstone vad gäller den viktiga djupkorrigeringen för bottenfauna i Västerhavet). Både bottenfauna och makrovegetation bör även i fortsättningen vara viktiga komponenter för att beskriva tillståndet i våra kustvatten.

I ärendet har Kajsa Tönnesson och Havsmiljöinstitutets ledningsgrupp beslutat.

Havsmiljöinstitutet är ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Linnéuniversitetet.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kajsa Tönnesson'. The signature is fluid and cursive, with the first letter 'K' being particularly large and stylized.

Kajsa Tönnesson, Havsmiljöinstitutet